

- A Gyermekkönyvtáros Műhely szakmai napjára:
- kreativitás, a kreatív könyvtár, a kreatív könyvtáros –

Kedves Kollégák!

➤ ***Melyek a tudás, az információ átadásának leghatékonyabb módozatai?***

A kérdés és a válaszok sokasága áthatja a mindennapokat, hiszen az értékek, az információ átadása, közvetítése sokirányú, mindenkit érint, ám a jövő szempontjából az a legizgalmasabb, hogy ez az „átadás-közvetítés” miként történik a legifjabbak felé.

➤ ***Hogyan nőnek bele a gyerekek a kultúrába, a mi kultúránkba?***

A kérdésfeltevés egy egész kérdésözönt indít el, amely mind a felnőttek, mind a gyermekek világát átszövi. Viszonylagos tanácstalansággal állunk a kulturális változást tapasztalva: sokkhatását nem könnyű feldolgozni, az érték-, és információátadás jelene és jövője kerül terítékre. Vajon miért hanyatlott ilyen földcsuszamlásyszerűen az olvasáskultúra Magyarországon a gyerekek között? Nem számíthatunk a „Nyugat segítségére”, ott ugyanis a képi kultúra elterjedése nem robbanásszerű volt, hanem fokozatos. Ez a fokozatosság lehetővé tette, hogy a közoktatás, az olvasáskutatás alkalmazkodjék a helyzethez, s **megfelelő stratégiát** alakítson ki a könyvkultúra védelmében. Nálunk erre egyszerűen nem volt idő.

➤ ***És miért baj, ha nem olvas a gyerek?***

Az olvasás maga, egy intenzív és kreatív fantáziatréning, amelynek jelentős képességfejlesztő hatása van. A mozgóképben befogadott fikció esetében ez a fantáziaműködés elmarad: a néző minden vonatkozásban készen kapja a mese- vagy regényhőst. Elmarad a küzdelem, a munka. Az olvasás eltűnését a szórakozási formák palettájáról leginkább a gyermekek nyelvi képességei sínylik meg, de a fejlesztőpedagógusok, pszichológusok szerint a gyermek intelligenciája, pontosan az érzelmi intelligenciája is sokkal kevésbé fog fejlődni. A képesség, hogy jobban feltalálja magát az élet különböző területein, hogy rugalmasabban alkalmazkodjon az élet nyújtotta szélsőséges szituációkban, hogy jobban tudjon szeretni, vagy jobban meg tudja szerettetni magát, nem fog kellően kifejlődni benne.

„Soha irodalomra és tudományra olyan nagy feladat nem várt, mint ma, nemzetünknek ebben a lelki válságában. Megmutatni az értékeket, ennek révén növelni az önbizalmat, az önbecsülést, figyelmeztetni a hibákra, saját értékének öntudatára ébresztetni.” Klebelsberg Kuno kultuszminiszter gondolatai ezek, de aktualitásukból semmit sem vesztek. Az októberben megrendezett Klebelsberg Pedagógiai Napok arra hívták fel a figyelmet – a pedagógusverések, a kaposvári diákgyilkosság kapcsán -, hogy az agresszív, öntörvényű fiatalok terrorizálják a békés embereket. A közelmúltban készült felmérés eredménye szerint a fiatalok erőszakkal szembeni attitűdje nem várt mértékben elfogadó, azaz sok fiatal úgy tartja, hogy az erőszak szükséges; sőt egyfajta szórakozás. Nem mindegy, hogy a szeretet; vagy a kábítószer, a kocsma gőze járja át a felnövekvő generációt. Rajtunk, felnőtteken áll. Rajtunk könyvtárosokon is múlik.

➤ ***Mi a gyógyír erre a negatív, és egyre gyakoribbnak tűnő jelenségre?***

Freund Tamás agykutató, aki **az olvasás szürkeállománynövelő szerepét** felfedezte – hangsúlyozza, „*hogy belső világunk nem más, mint érzelmeink, motivációink összessége, vagyis a lélek hangja. A belső világ rá kell, hogy üsse a maga pecsétjét a külvilágból érkező információcsomagokra, mert csak ez teszi lehetővé a tartós tárolást. Így alakul ki a*

*kreatív gondolkodás, tehát alkotóképességünk is jelentősen romlik, ha ismeretszerzésünk felszínes és nem tesszük hozzá azt, ami a lelkünkben mélyen benne van, ami egyedi. Ami biztosítja, hogy nekünk ugyanarról a dologról más jusson az eszünkbe, mint egy másik embernek, tehát képes legyek eredeti gondolatok megalkotására. Ha nincs kellő motiváció és sivár az érzélemvilágunk, akkor nem lesz belőlünk alkotó egyéniség. - Lassítsuk le agyunk információval való feltöltését. Ehhez például az olvasás nagyon is megfelelő. Ilyenkor rengeteg idő van arra, hogy a leírt eseményeket, cselekményt megelevenítsük, tudatunkban lefessük, hozzátegyünk valami egyénit, és onnantól fogva az elolvasott könyv már ebben a formában csak a miénk. **Ugyanez a helyzet**, ha az ember-gyermek alkot, rajzol, fest, zenél kortársaival együtt; a közös játéknak emberformáló ereje van. A játék a közvetítés, és a szeretet nyelve; ugyanakkor a gyermek számára a játék az élete természetes közege, amelyben jól érzi magát, amelyben kifejezheti magát, az egyéniségét.” – állítja az agykutató, aki a boldogság, az emberi teljesség kibontakozását az alkotásban, a kreativitásban, a közös játékban találta meg. Egy tudós empirikus kutatása erősíti meg a célkitűzéseinket, mutatja meg az eszközöket, amelyekkel eredményt érhetünk el.*

A Dunaharaszti Könyvtár sajátos helyzetben van: tudjuk, hogy a jövő generációja, a gyermek; teljes figyelmünkkel fordulunk az őket körülvevő problémákra, azonban az eszközök nem teljes skálájával állhatunk csatasorba. Azaz : nincs önálló gyermekkönyvtárunk, ahol a gyerekek korosztályának igényeit jó lelkiismerettel kielégíthetnénk, de van hozzá kedvünk, lelkesedésünk és ötletünk – úgy hisszük, hogy ez sokat segít a csorba kiküszöbölésében.

Ez a szép, modern épület a tervezett könyvtárépület elkészült első üteme; az építkezés, a bővítés még várat magára –, a szomszéd ingatlant szeretné az önkormányzat megvásárolni.

- A gyermekekkel egyénileg és csoportosan foglalkozunk - **a cél:** az olvasóvá nevelés.
- **Az eszköze: a játék.**
- **A csoportos foglalkozásokon** a könyvtáros egyszerre több gyerekkel foglalkozik, néha 15-20 fővel is. Átlag 40 percig (óvissal és diákkal).

Eddig diákokat fogadtuk leggyakrabban könyvtári órán (gondolom ezután is így lesz): ekkor játékos könyv-, könyvtár-ismertetőket, vetélkedőket szervezünk. Hangsúlyt fektetünk arra, hogy a gyerek megismerje a könyvtári szolgáltatások alapjait, hogy bátran keressen a könyvtári rendszerben.

A lényeg: a résztvevők aktívan éljék meg ezeket a foglalkozásokat, ezért mozgósítjuk őket – ne unatkozzanak. Ez különösen vonatkozik az óvodásokra, a kisiskolásokra; szavaltatjuk, énekeltetjük, táncoltatjuk a gyerekeket; ha részt szeretnének venni, akkor báboznak is, amikor bábjátékkal várjuk őket.

- Nagyon jó partnerek a pedagógusok, akik láthatóan értékelik erőfeszítéseinket. A közös összefogás a gyerekek számára jár jó eredménnyel, mert közelebb kerülnek így, egy iskolán kívüli intézményhez, integrálódnak egy számukra idegen világba.
- Itt- ahol nehézségeink vannak, mert nem elzárt a felnőttektől a gyermekrészleg -, előnyt nyerhetünk abban, ha a gyerek arra is szocializálódik, hogy egy nyilvános intézményben miként kell viselkedni más korosztályok jelenlétében, hogyan kell türelemmel lenni egy idős emberhez, vagy kisgyerekes anyához, esetleg segíteni is neki. Persze a türelem az idősebbek felől is kell, hogy működjön; igazán rossz tapasztalataink nincsenek ezzel kapcsolatban. Tudatosítjuk (minden nemzedéknek), hogy könyvtárban vannak!
- Foglalkozásokat –a tanárokkal egyeztetve, alkalmazkodva az órákhoz, a nyitva tartás előtt: 8-10-ig, vagy csütörtöki napon, amikor zárva tartunk -, szervezünk.

Ez nehézséget jelent, de nem zárja ki a lehetőséget sem. Bennünket viszont arra inspirál, hogy „minél jobbak” legyünk, hogy tartalmasabb, ötletesebb órákat szerezzünk a fiataloknak. Hogy kreatívabbak legyünk.

Visszatérnék arra, **hogyan tudatosítjuk, hogy könyvtárban vannak:**

arra teszünk erőfeszítéseket – most ezért szervezünk évszakonként kézműves foglalkozásokat -, hogy megszeretessük könyvtárunkat, amely információs központ, békés-kedélyes találkozó-, randevühely, ugyanakkor vidám gyermekkönyvtár is, ahová jó betérni, mert itt megtalálható mindaz, amely a tanuláshoz, a pihenéshez, információszerezéshez szükséges. A könyvtár falait így „virtuálisan” kitágítjuk, a hagyományos könyvtár helyett, egy új arculatú intézmény tárja ki kapuit.

A mi könyvtárunknak vonzó arculatot szeretnénk kialakítani, hogy a város és a kistérség számára szellemi tölteteket nyújtson, hogy minőségi kapcsolatszervezést, magatartást-koordinálást és tevékenység-modosítást indukáljunk, mindezt folyamatosan, tervszerűen és céltudatosan. Beépítve a gyengeségeinket, az erősségeinket (az adottságainkat) is e koncepcióba. Keressük ehhez a civilek együttműködését is (pl.: Nagycsaládos Egyesület).

Összegzésül annyit, mivel nincsen önálló gyermekkönyvtárunk, gyermekkönyvtárosunk, ezért itt minden kollégának el kellett sajátítani e sajátos hivatást: de mivel nagyon szeretjük a gyermekeket, a szeretet kreatívvá tesz bennünket, s a szeretetnek nincsen határa.

A lényeg: a gyerek, a fiatal ne unatkozzon, találja fel magát, a könyvtárat, itt a barátait; tudjunk-tudjanak együtt-működni, akkor nem fog az alkoholos pohár, vagy a drog után nyúlni – reményeink szerint.

Köszönöm, a figyelmet!

Dunaharaszti, 2008. október 29-én

Tóth Marianna
igazgató-helyettes